

EL LLENGUATGE

**Anc que ho
diguis tu**

Sempre ens havia sorprès que fos precisament en boca de persones d'expressió poc o no gens acurada, diriem més, notablement acastellanada i desproveïda de trets genuïns i peculiars, que tinguéssim l'ocasió d'escoltar la locució conjuntiva, de valor concessiu, *anc que*, considerada prou arcaica perquè no l'hagi recollida el Diccionari Fabra (ni tampoc, posteriorment, l'Enciclopèdia) no s'hi refereixi cap gramàtica moderna, bé que apareix en molts autors moderns (Pons i Massaveu, Costa i Llobera, Pere Coromines, Vayreda, Ruyra, etc.), escrita algun cop *enc que*. Sense prou coneixement de causa per a fer afirmacions que no fossin aventurades i temeràries, ens decantàvem tanmateix a creure que no hi havia cap relació entre una suposada locució arcaica —usada per alguns dels nostres escriptors— i la que sorprendiem en el llenguatge col·loquial més empobrit, que més aviat hauriem interpretat com *an que* o *en que*, i que, sense aquells precedents il·lustres, ens hauriem sentit fortament temptats a combatre. I, efectivament, segons el que diu ara Joan Coromines sobre aquesta locució, sembla que es mereix, malgrat aquests precedents, d'ésser combatuda sense reserves.

Al seu Diccionari etimològic (en curs de publicació), J. Coromines dedica un extens article al mot *anc*, «antigament "mai", partícula d'origen desconegut, comuna al català antic amb totes les llengües romàniques del Centre, del Nord i d'Orient, que en unes significa el mateix i en les altres vol dir «àdhuc, encara». Tractant-se d'un mot d'origen desconegut, és natural que hi hagi molta cosa a dir. Segons Coromines, la qüestió de l'origen d'aquest mot no és pròpia del català sinó un dels problemes lèxics cabdals de la romanística. Però el que ara ens importa és de reportar el breu paràgraf amb què es clou aquest article: «Per acabar, recordem que la forma *anque* o *enque*, usada per alguns autors del Principat i de les Illes, modernament, amb el sentit de encara que no té absolutament res a veure amb el cat. ant. *anc* "mai" (de sentit incompatible), sinó que prové —per més que alguns hagin usat pedantescament una falsa grafia *anc que* del cast. vg. *unque*, usat ja per Santa Teresa com a reducció vulgar de *aunque*.» Vulgarisme, doncs, i no arcaisme, cosa que ens ha de dur a rebutjar aquesta locució concessiva.

Albert Jané